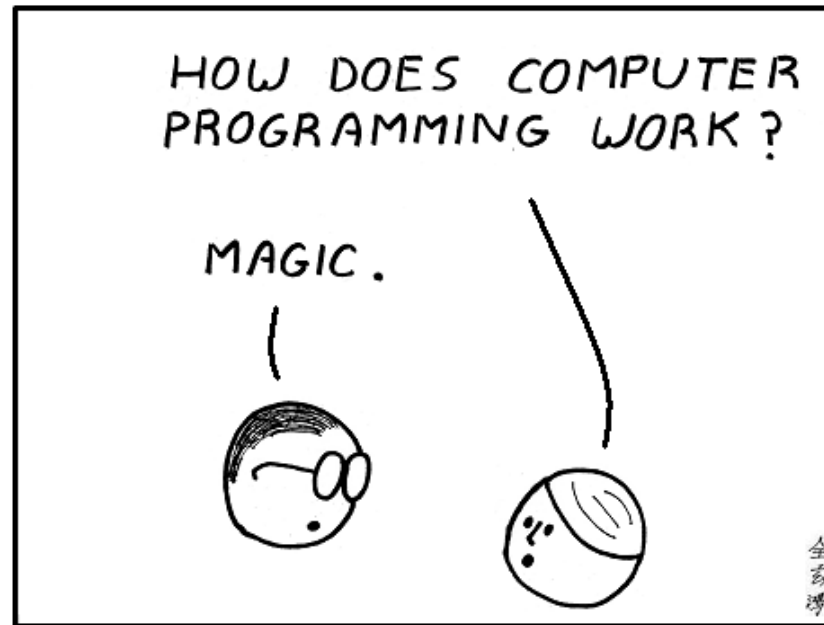

Podstawy Programowania

http://www.saltbox.com/img/under_the_hood.png

O mnie...

dr inż. Łukasz Graczykowski

Zakład Fizyki Jądrowej

Wydział Fizyki Politechniki Warszawskiej

[*lgraczyk@if.pw.edu.pl*](mailto:lgraczyk@if.pw.edu.pl)

[*www.if.pw.edu.pl/~lgraczyk/wiki*](http://www.if.pw.edu.pl/~lgraczyk/wiki)

s. 114 GF (wejście przez 115)

konsultacje: wt. 11-12, 13-14

Zasady zaliczenia

Suma punktów (max 115 pkt.):

- 10 wejściówek (20 pkt.)
- 10 laboratoriów (60 pkt.)
- 3 laboratoria projektowe (30 pkt.)
- 5 quizów na wykładach (5 pkt.)

Ocena końcowa:

- (50, 60] – 3,0
- (60, 70] – 3,5
- (70, 80] – 4,0
- (80, 90] – 4,5
- (90, 115] – 5,0

Warunkiem koniecznym
zaliczenia przedmiotu jest
uzyskanie z części
projektowej **ponad 15 pkt.**
oraz z części laboratoryjnej
ponad 50 pkt.

5 /

Wśród zajęć laboratoryjnych wyróżnia się:

- laboratorium przygotowawcze – 2. tydzień zajęć (niepunktowane);
- 10 laboratoriów (60 pkt.) poprzedzonych wejściówkami (20 pkt.);
- 3 laboratoria projektowe (30 pkt.) – 13.-15. tydzień zajęć.

Wejściówki

- Na zakończenie każdego wykładu prezentowane będą pytania – zagadnienia podsumowujące, utrwalające zdobytą wiedzę.
- Pytania na kolokwia wstępne (*wejściówki*) na zajęciach laboratoryjnych w następnym tygodniu będą **podobne** do pytań z ww. listy.
- Ocenianie: perfekcyjnie – 1,0; niemalże perfekcyjnie – 0,5; tak sobie lub kiepsko – 0,0 pkt. Wymagane są pełne instrukcje (np. ze średnikami), a nie rzucone „hasło”.
- Dopuszczenie do zajęć laboratoryjnych uwarunkowane jest zaliczeniem wejściówki.
- **Dopuszcza się niezaliczenie dwóch wejściówek; niezaliczenie każdej następnej skutkuje niedopuszczeniem do zajęć bez możliwości odrobienia.**

Regulamin zajęć laboratoryjnych

- Dopuszczenie do zajęć laboratoryjnych uwarunkowane jest zaliczeniem kolokwium wstępnego (*wejściówki*), tj. uzyskaniem minimum 50% pkt.; dopuszcza się niezaliczenie dwóch wejściówek; niezaliczenie każdej następnej skutkuje niedopuszczeniem do zajęć bez możliwości odrobienia.
- Dopuszcza się maksymalnie jedną nieobecność nieusprawiedliwioną na zajęciach oraz w sumie maksymalnie trzy nieobecności. W przypadkach dłuższej nieobecności (np. hospitalizacja), indywidualne warunki zaliczenia ustalone zostaną z wykładowcą.
- Warunkiem usprawiedliwienia nieobecności na zajęciach jest:
 - okazanie dokumentu - podstawy usprawiedliwienia (np. zwolnienie lekarskie);
 - okazanie uzupełnionego programu z opuszczonych zajęć (w ciągu 2 tygodni).
- Program z opuszczonych (usprawiedliwionych) zajęć może być oceniony maksymalnie na 5 pkt. Samodzielność wykonania projektu należy obronić podczas zajęć laboratoryjnych lub konsultacji.
- Studenci spóźnieni ponad 15 minut nie będą dopuszczeni do zajęć laboratoryjnych.
- Zasady oceniania programu:
 - zrozumienie i analiza treści zadania; projekt programu - 0,5 pkt.
 - spełnienie założeń (funkcjonalności) określonych w treści zadania - 5 pkt.
 - poprawność i estetyka kodu - 0,5 pkt.
- Program, który po skończeniu czasu przeznaczanego na jego napisanie, nie buduje się prawidłowo, może być oceniony maksymalnie na 2 pkt.
- Podczas zajęć laboratoryjnych zabrania się korzystania z telefonów komórkowych i innych środków komunikacji oraz internetu - z wyjątkiem strony z wykładami i strony prowadzącego oraz udostępnionych w treści zadania *explicite* odnośników.
- Podczas zajęć laboratoryjnych można korzystać z własnoręcznych notatek, wydrukowanych slajdów z wykładów oraz podręczników do nauki języka C.

UWAGA! Studenci łamiący postanowienia regulaminu (np. przeglądanie internetu, korzystanie z telefonów komórkowych lub powielanie cudzych programów) zostaną zdyskwalifikowani z zajęć laboratoryjnych (tj. kończą zajęcia z wynikiem 0, niezależnie od stopnia zaawansowania programu)

Komendy systemu linux

ls (list) - wyświetla zawartość bieżącego katalogu lub katalogu podanego jako parametr.

cd (change directory) - wchodzi do katalogu, np. **cd katalog1**

cd .. - wchodzi do katalogu wyżej

mkdir (make directory) - do tworzenia katalogów. Przykład: **mkdir nazwa_katalogu**

cp (copy) - do kopiowania plików i katalogów. Przykłady: **cp plik1 plik2**

cp -r - kopiuje katalog wraz z zawartością np. **cp -r katalog1 katalog2**

***** - gwiazdka zastępuje dowolny ciąg znaków np.:

cp * alfa/ - kopiuje wszystkie pliki z bieżącego katalogu do katalogu alfa

mv (move) - przenosi plik/pliki, służy też do zmiany nazwy pliku lub katalogu.

mv plik1 plik2 - zmienia nazwę plik1 na plik2

rm (remove) - usuwa pliki. Przykład:

rm plik1 - usuwa plik1

rm * - usuwa wszystkie pliki z bieżącego katalogu (należy używać bardzo ostrożnie - sprawdzić, czy rzeczywiście chcemy wszystko skasować).

rm -r - usuwa cały katalog razem z zawartością

more - pozwala na przeglądanie danych (plików, komunikatów poleceń) ekran po ekranie.

kate plik.txt - uruchamia edytor kate tworząc plik plik.txt

cat - podobnie do polecenia 'more' pokazuje zawartość pliku ale nie zatrzymuje się ekran po ekranie tylko wyświetla od razu całość.

Prosta kompilacja programu - Linux

Plik z kodem źródłowym: `program00.c`

(pliki z kodem źródłowym języka C powinny mieć rozszerzenie .c)

Plik wynikowy: `program00`

(w środowisku linux programy nie posiadają rozszerzenia, lecz wyróżnia je flaga wykonywalności 'x')

```
gcc -o program00 program00.c -Wall -pedantic -std=c99
```

Flagi kompilacji:

- Wall – wyświetla wszystkie ostrzeżenia
- pedantic – wyświetla niezgodności ze standardem ISO
- std=c99 – stosuj standard C99

Dodatkowo:

- O2 – optymalizacja kompilacji i kodu programu

Konfiguracja terminala

Edycja pliku .bashrc

W pliku .bashrc odszukać linijkę lub podobną
alias ls='ls --color=auto'

i po niej dodać linijkę:

```
alias gc='gcc -Wall -pedantic -O2 -std=c99 -lm'
```

zapisać zmiany i uruchomić ponownie terminal.

Kompilowanie programu za pomocą ww. aliasu

W terminalu w katalogu roboczym budowanie:
gc program00.c -o program00

Uruchomienie programu o nazwie *program00*:
./program00

<http://imgs.xkcd.com/comics/compiling.png>

Pierwszy program

```
/******  
 * Jan Kowalski  *  
 * 15.03.2013 r. *  
******/
```

Komentarz blokowy – dowolny tekst
pomiędzy znakami `/*` oraz `*/`

```
#include <stdio.h>
```

Instrukcja preprocesora
– zaczyna się od znaku `#`

```
int main (void)  
{
```

Funkcja `main()` – tutaj
zaczyna się sterowanie programem

```
    // Wyświetla linię tekstu  
    printf("Moj pierwszy program!");  
    return 0; // kończy program  
}
```

Instrukcja
– linijki na ogół kończą się **średnikiem**

Komentarz
– zaczyna się od `//`
kończy wraz z końcem linii

Wypisywanie na ekran

```
int main (void)
{
```

```
    puts("Hello world!");
    printf("Hello world 2!\n");
    printf("Hello world %d!\n",3);
    return 0;
```

```
}
```

```
puts(„Napis”); // pisanie po ekranie
```

```
printf(„Napis\n”); // \n - oznacza znak nowej linii
```

```
printf(„%d %f %c”,zmienna_int, zmienna_float, zmienna_char);
```

```
//wypisywanie zmiennych
```

(1) „Hello world”

Wypisać na ekran (w terminalu) słowa „Hello World!”

- tworzymy nowy plik tekstowy, nadajemy mu nazwę `hello.c`
- na początku załączamy bibliotekę: `#include <stdio.h>`
- tworzymy funkcję main

```
int main(void)
```

```
{
```

```
    //tu będziemy wpisywać kod
```

```
    return 0;
```

```
}
```

- w środku funkcji wypisujemy słowo przy użyciu „puts” : `puts("Napis!");`
- kompilujemy – przez terminal (w terminalu wpisujemy:

```
gcc -Wall -pedantic -O2 -std=c99 hello.c -o hello //jesli hello.c to nasza nazwa pliku  
gc hello.c -o hello //jesli hello.c to nasza nazwa pliku
```

- wypisujemy to samo przy użyciu „printf”

Instrukcja użytkowania środowiska Geany

Uruchomienie środowiska

Applications / Programming / Geany

Konfiguracja opcji kompilacji

1. Wybierz z menu górnego *Build* → *Set Build Commands*
2. W sekcji *C commands* ustaw:

<i>Compile:</i>	<code>gcc -Wall -pedantic -std=c99 -O2 -c "%f"</code>
<i>Build:</i>	<code>gcc -Wall -pedantic -std=c99 -O2 -o "%e" "%f"</code>
3. Dodatkowe ustawienia można zmienić z menu *Edit* → *Preferences* (fakultatywnie)
4. Aby w dolnym oknie wyświetlić konsolę, wciśnij po lewej stronie przycisk *Terminal*.
5. Ręczna synchronizacja terminala do katalogu roboczego jest możliwa po kliknięciu PPM w oknie terminala i wybranie *Set Path From Document*.

(1) „Hello world”

Wypisać na ekran (w terminalu) słowa „Hello World!”

- tworzymy nowy plik tekstowy, nadajemy mu nazwę `hello.c`
- na początku załączamy bibliotekę: `#include <stdio.h>`
- tworzymy funkcję main

```
int main(void)
```

```
{
```

```
    //tu będziemy wpisywać kod
```

```
    return 0;
```

```
}
```

- w środku funkcji wypisujemy słowo przy użyciu „puts” : `puts("Napis!");`
- **kompilujemy - przez geany**
- wypisujemy to samo przy użyciu „printf”

(2) „Typy zmiennych”

Stworzyć funkcję główną (main) w której należy kolejno (można użyć istniejącej):

```
puts("-----");
```

- zadeklarować zmienną całkowitą $a = 5$ i wypisać ją na ekran (`int a = 5;`)
- zadeklarować zmienną zmiennoprzecinkową $b = 3.5$ i wypisać ją na ekran (`double .... ;`)
- zadeklarować zmienną zmiennoprzecinkową c która będzie wynikiem sumowania zmiennych a i b (`c = a + b;`)
- wypisać na ekran napis: $a + b = c$ oraz odpowiednio to samo równanie używając wartości zmiennych (wskazówka: `printf("napis %d + %lf = %lf", x,y,z);`)
- zadeklarować zmienną typu „char” (napis) 'a'. Wypisać ją na ekran.

```
int %d
float %f
double %lf → tylko dwa miejsca po przecinku: %.2lf
char %c
```


Wczytaj i wypisz

```
int main (void)
{
```

```
    int n;
    scanf("%d", &n);

    printf("%d\n",n);
    return 0;
```

```
}
```

`scanf("%d", &n);` // standardowe wejście (klawiatura) wpisz do zmiennej

```
if(scanf("%d", &n))
    printf("%d\n",n);
```

 // bez ostrzeżenia

(3) scanf

Stworzyć funkcję główną (main) w której należy kolejno (można użyć istniejącej):

```
puts("-----");
```

- wypisać na ekran napis „Ile masz lat?”
- poprosić użytkownika programu o wprowadzenie liczby z klawiatury (`scanf("%d", &wiek);`) (wiek jest liczbą całkowitą!)
- wypisać podany przez użytkownika wiek w postaci „Mam X lat”
- poprosić użytkownika o wprowadzenie pierwszej litery imienia z klawiatury (imię jest znakiem char!)
- poprosić użytkownika o wprowadzenie pierwszej litery nazwiska z klawiatury (nazwisko jest znakiem!)
- wypisać na ekranie „Moje inicjały to X. Y.”

Instrukcja warunkowa „if”

```
int main (void)
{
```

```
    int n;
    scanf("%d", &n);
    if (n >= 0)
    {
```

**Jeśli n większe
równe 0**

wtedy rób to co w klamrach

```
        printf( "Liczba naturalna");
    }
```

```
    return 0;
```

```
}
```

Instrukcja warunkowa „if”

```
int main (void)
{
    int n;
    scanf("%d", &n);
    if (n >= 0)
    {
        printf( "Liczba naturalna.\n");
    }
    else
    {
        printf( "Liczba mniejsza niż 0.\n");
    }
    return 0;
}
```

wtedy rób to co w kolejnych klamrach

W przeciwnym wypadku

(3) „Jeśli”

Stworzyć funkcję główną (main) w której należy kolejno(można użyć istniejącej):

```
puts("-----");
```

- wypisać na ekranie „Ile masz lat?”
- poprosić użytkownika o wprowadzenie liczby całkowitej z klawiatury
- jeśli użytkownik podał wiek mniejszy niż 18 lat wypisać: "Nie masz 18 lat!" , jeśli większy to wypisać "Masz XXX lat i możesz przeczytać ten tekst!"

Przykład użycia w kodzie programu „jeśli”

```
if(a > 5)
{
    puts("Liczba a jest większa niż 5!");
}
else
{
    puts("Liczba a jest mniejsza niż 5!");
}
```

Instrukcja warunkowa „if”

```
int main (void)
{
    int n;
    scanf("%d", &n);
    if (n > 0)
    {
        printf( "Liczba większa niż 0.\n");
    }
    else if(n == 0)
    {
        printf( "Liczba równa 0.\n");
    }
    else
    {
        printf( "Liczba mniejsza niż 0.\n");
    }
    return 0;
}
```

- dopisać jeszcze: jeśli użytkownik podał wiek pomiędzy 16 a 17 lat (włącznie) wypisać: "Już niedługo!"

„i” logiczne to „&&”, czyli np. warunek (a>3 i a <8) to (a>3 && a<8)

Pętla „for”

```
int main (void)
{
    int n;
    scanf("%d", &n);
    printf("%d\n", n);

    for (int i=1;i<=n;i++)
    {
        printf("%d ",i); // ...
    }

    return 0;
}
```

Pętla „for”: (int i=1;i<=n;i++)

Zaczynając od i równego 0 (int i = 1), do i mniejszego równego n (i<=n), wykonuj raz po raz to co jest w pętli { ... }, przy każdej iteracji zwiększając i (i++)

Czyli: n razy wykonaj to, co jest w pętli za każdym razem zwiększając i

(4) „pętla for”

Stworzyć funkcję główną (main) w której należy kolejno (można użyć istniejącej):

```
puts("-----");
```

- wypisać na ekranie liczby od 1 do 50

- poprosić użytkownika o wprowadzenie liczb całkowitych (a i b) z klawiatury i wypisać na ekranie co drugą liczbę w przedziale od a do b

```
for (int i=1;i<=n;i++)  
    {  
        // ...  
    }
```


Indentacja

```
int main (void)
{
    int n;
    scanf("%d", &n);
    if (n > 0)
    {
        printf( "Liczba większa niż 0.\n");
    }
    else if(n == 0)
    {
        printf( "Liczba równa 0.\n");
    }
    else
    {
        printf( "Liczba mniejsza niż 0.\n");
    }
    return 0;
}
```

Brak wcięć nie powoduje błędów kompilacji, jednak prawidłowe używanie wcięć zwiększa czytelność kodu!

(5) Naucz brata dodawania

Stworzyć funkcję główną (main) w której należy kolejno:

- stworzyć pętlę while

```
bool koniec = false;
```

```
while(!koniec)
```

```
{
```

```
...
```

```
}
```

- pobrać od użytkownika pojedynczy znak z klawiatury (int **a**)

- w zależności od podanego znaku wykonać jedną z trzech rzeczy (1) lub (2)

- jeśli (2) to wyjdź z programu (zmienną **koniec** należy ustawić na **true**) koniec = true;

- jeśli (1) to poproś użytkownika o podanie dwóch liczb, następnie poproś użytkownika o podanie sumy tych dwóch liczb. Jeśli podał prawidłową wartość, wypisz „Poprawny wynik!” jeśli zaś nieprawidłowy, to wypisz „Wynik niepoprawny, poprawny wynik to XXX”.

(6) Kalkulator

Dodawanie
Odejmowanie
Mnożenie
Dzielenie
Silnia
Modulo (reszta z dzielenia)
 $1/x$
Pierwiastek